

KADERNOTA CULTUUR 2021-2028

Kunst en cultuur voor iedereen

Concept-kadernota, 2 juli 2019

Inhoud

Leeswijzer	3
Waarom vinden we kunst en cultuur belangrijk?.....	4
Ambities	5
1. Kunst en cultuur voor iedereen	5
2. Een bruisende stad	7
3. Een City of Talent	11
Strategieën	14
1. Een sterke basis	14
2. Ruim baan voor talent en vernieuwing	17
3. Samenleven met cultuur	18
4. Overall cultuur	19
Planning	20
Financieel kader	21

Leeswijzer

Deze kadernota gaat over de culturele ambities van de gemeente Groningen voor de periode 2021-2028. Tijdens de looptijd van de kadernota stellen we twee cultuurnota's (uitvoeringsnota's) vast, namelijk voor 2021-2024 en 2025-2028. De Kadernota is een uitnodiging aan culturele instellingen om voor de cultuurnota 2021-2024 met plannen te komen voor de kansen en uitdagingen die we signaleren in relatie tot onze beleidsdoelen. In de Cultuurnota's geven we aan hoe we uitvoering gaan geven aan onze ambities, samen met onze partners. We werken nauw samen met de Provincie Groningen, met gedeelde ambities en strategieën, en stemmen onze procedures, beoordelingscriteria en formulieren op elkaar af.

Inspraakprocedure

Deze concept-kadernota is tot stand gekomen in samenspraak met de cultuursector. Iedereen kan tijdens de inspraakperiode 3 juli t/m 21 augustus reageren op de concept-kadernota. In diezelfde periode brengt de Kunstraad advies uit. De inspraak en het advies verwerken we in de definitieve kadernota die in oktober 2019 in de gemeenteraad wordt behandeld. Meer informatie over de inspraakprocedure is te vinden op www.cultuurnotagroningen.nl.

Als we het over cultuur hebben bedoelen we hiermee kunsten, erfgoed en media. In ons cultuurbeleid ligt het accent op de kunsten en daarom hebben we het vaak over kunst en cultuur. Voor erfgoed en media hebben we aparte beleidsnota's.¹

---

¹ Erfgoednota Groningen 2017, Omroepnota Gemeente Groningen 2016-2019

Waarom vinden we kunst en cultuur belangrijk?

Groningen is een jonge stad met een authentiek en hoogstaand cultureel aanbod. Wij vinden kunst en cultuur belangrijk voor de gemeente Groningen omdat cultuur verrast, verrijkt en schoonheid biedt. De intrinsieke (artistieke) waarde van kunst en cultuur staat voor ons voorop. Cultuur biedt een manier om je eigen verhaal te vertellen in een snelle en complexe wereld. Voor veel inwoners heeft cultuur een grote waarde in het dagelijks leven, als bron van inspiratie en reflectie en als manier om jezelf en je talenten te ontwikkelen. Er is steeds meer bekend over het positieve effect van cultuurdeelname op je gezondheid, bijvoorbeeld als het gaat om muziek². Cultuur beoefenen of bezoeken is natuurlijk ook een manier om te ontspannen en van te genieten. Cultuur laat je hart sneller kloppen. Al deze waarden maken dat cultuur bijdraagt aan het geluk van onze inwoners.

Cultuur heeft een verbindende werking die bijdraagt aan een ongedeelde stad, en biedt een veilig podium voor afwijkende meningen en visies, reflectie en debat. Zoals Minister van Engelshoven aangeeft, 'Als rationalisering en rendement dominante thema's zijn in een samenleving, is cultuur als tegenkracht van cruciaal belang'³. Cultuur en erfgoed bieden inzicht in het heden en verleden en de wereld om je heen. De leefkwaliteit in dorpen en wijken verbetert door de inzet van vrijwilligers, amateurs en professionals uit de culturele sector. Cultuur draagt bij aan een veerkrachtige samenleving waarin mensen naar elkaar omzien.

Groningen is een jonge stad die groeit. Met culturele vakopleidingen, broedplaatsen, creatieve industrie en een op talent gerichte cultuursector. De aantrekkingskracht van Groningen hangt sterk samen met ons hoogwaardige en diverse culturele aanbod, met een uitstraling naar de provincie, Noord-Nederland, Nederland en ook daarbuiten. In de Atlas voor Gemeenten staat de Provincie Groningen op de eerste plaats in de cultuurindex 2018. Dit is te danken aan het rijke erfgoed van het ommeland, met borgen, beroemde orgels en middeleeuwse kerken, in combinatie met het hoogwaardige cultuuraanbod in de stad Groningen. Hier zijn we trots op! Ons culturele aanbod trekt toeristen en nieuwe bewoners naar onze gemeente. Cultureel aanbod en de historische binnenstad maken het centrum een fijne plaats om te verblijven. Bedrijven vestigen zich graag in een omgeving met een groot cultureel aanbod.

De waarde van cultuur voor de aantrekkingskracht van Groningen is hoog. Hiermee vertellen we het verhaal van Groningen. Kunst en cultuur moeten van en voor iedereen zijn.

---

² De waarde van cultuur. Gielen e.a. Brussel: Socius, 2014.

³ Ministerie van OCW. Cultuur in een open samenleving, 2018

Ambities

---

1. Kunst en cultuur voor iedereen

Cultuur draagt bij aan de leefkwaliteit en identiteit van inwoners, van jong tot oud en met alle achtergronden en opleidingsniveaus. Met cultuur kun je je eigen verhaal vertellen, je grenzen verleggen en verbinding leggen met het verleden en de toekomst. Cultuur kan zorgen voor verbinding binnen één groep en ook voor ontmoeting met ‘de ander’ en voor dialoog. Hiervoor zien we veel kansen in of met de wijken en de dorpen in Haren en Ten Boer. We willen met het (potentiële) publiek samen met culturele instellingen bouwen aan een inclusieve gemeente. We willen de zichtbaarheid van cultuur in de stad en de mogelijkheid mee te doen aan cultuur in dorpen en wijken stimuleren, bijvoorbeeld op straat, in broedplaatsen en bij laagdrempelige festivals.

Cultuur is ontzettend divers: in smaak, taal of culturele eigenheid. ‘Gelukkig zijn we anders, anders zijn we niet gelukkig’⁴. Cultuur moet je de kans geven te zijn wie je wilt zijn, zowel op een onderscheidende als verbindende manier. De ontwikkeling van een nieuwe generatie cross-over cultuurmakers in het Groningse culturele ecosysteem draagt bij aan het bereiken van een zo breed mogelijk publiek. Ook de combinatie van cultuurbeoefening en -aanbod met andere vrijetijdsbestedingen zoals sport draagt hieraan bij.

Hieronder beschrijven we de beleidsdoelen waarmee we de ambitie kunst en cultuur voor iedereen willen bereiken, en de kansen en uitdagingen die we hierbij zien.

Beleidsdoelen	Kansen	Uitdagingen
In de gemeente Groningen is kunst en cultuur voor iedereen toegankelijk. Het culturele aanbod is inclusief en spreekt inwoners en bezoekers van alle leeftijden en culturele achtergronden aan.	Vernieuwing komt vaak voort vanuit een open blik en nieuwsgierigheid naar ‘de ander’. Het culturele aanbod is breed en divers, met zowel traditionele als nieuwe genres. De Code Culturele Diversiteit biedt aanknopingspunten voor meer inclusiviteit. Projecten in de wijken brengen cultuur letterlijk dichterbij. Er is	Het culturele aanbod wordt vaak georganiseerd vóór maar niet mét de doelgroep. Nog niet alle culturele organisaties hebben een integrale visie op diversiteit volgens de Code Culturele Diversiteit (publiek, personeel, programmering en partners). Het culturele aanbod reflecteert nog niet altijd de samenstelling van de bevolking, bijvoorbeeld als het gaat om de achtergrond en gender van

---

⁴ Film We the North, Een visuele impressie van het culturele ecosysteem in Noord-Nederland, juni 2018.

	steeds meer aanbod gericht op internationale studenten.	kunstenaars. Jongeren voelen zich minder dan volwassenen aangesproken door het culturele aanbod.
Er is aandacht voor het bereiken van (nieuw) publiek.	Er zijn veel (nieuwe) kunstenaars en culturele initiatieven die wel nieuwe doelgroepen bereiken. Culturele instellingen passen hun aanbod en/of marketing aan om nieuwe doelgroepen te bereiken. Er worden steeds meer producties samen met de doelgroep of op locatie gemaakt.	Het (gesubsidieerde) culturele aanbod in Groningen is niet voor alle doelgroepen toegankelijk omdat er praktische drempels zijn voor deelname of omdat het aanbod niet voldoende aanspreekt. Marketing is voor de culturele sector van groot belang, maar nog niet iedere instelling is professioneel bezig met publieksonderzoek en marketing als basis voor contact met publiek.
Inwoners worden gestimuleerd om kunst en cultuur te bezoeken of zelf aan kunst en cultuur te doen.	Groningen heeft een breed en divers actief en receptief aanbod van culturele activiteiten, waaronder veel amateurkunstverenigingen. Door laagdrempelig en passend aanbod aan te bieden kunnen meer mensen worden verleid om aan cultuur te doen. Praktische drempels kunnen worden weggenomen met beleid, bijvoorbeeld door het jeugdcultuurfonds.	Niet iedereen heeft de kans om deel te nemen aan kunst en cultuur in de vrije tijd. Het aanbod van kunst en cultuur is niet altijd goed zichtbaar en vindbaar. De verbinding tussen binnen- en buitenschools aanbod kan worden verbeterd.
Er is een goed cultuuraanbod voor het onderwijs.	We vergroten met de inzet van de steuninstelling het bereik en de kwaliteit van cultuuronderwijs op scholen. De instellingen zorgen gezamenlijk voor een goed educatieaanbod. Veel scholen hebben de	Cultuuronderwijs is nu nog niet opgenomen in het curriculum. Er is soms te weinig aandacht voor cultuureducatie op scholen in het primair en voortgezet onderwijs en MBO.

	afgelopen jaren een eigen visie op cultuuronderwijs in hun curriculum ontwikkeld in samenspraak met culturele partijen in hun omgeving. Er is meer bewustzijn ontstaan over de mogelijkheden van muziek in de klas. Landelijk wordt een nieuw curriculum ontwikkeld.	
Iedereen kan op laagdrempelige wijze met cultuur in aanraking komen.	Culturele instellingen, amateurverenigingen en vrijwilligers zetten zich in om laagdrempelige culturele activiteiten te organiseren. Er is steeds meer samenwerking tussen sociale partners, woningbouwcorporaties en wijkorganisaties om cultuur in de wijken en dorpen te stimuleren, om zo bij te dragen aan de leefkwaliteit en eventuele (sociale) wijkvernieuwing. Inwoners en bezoekers zijn vaak bereid naar het centrum te reizen om cultuur te bezoeken.	In de wijken en dorpen is cultureel aanbod te vinden, maar het aanbod is niet altijd zichtbaar of bereikt niet alle (wijk)bewoners.

2. Een bruisende stad

Onze ambitie is dat Groningen een bruisende gemeente is met levendige dorpen en wijken. De combinatie van een studentenstad, historische binnenstad en een hoogwaardig cultureel aanbod zorgt voor een aantrekkelijke stad, die inwoners en toeristen erg waarderen. Groningen is een groeiende stad, mede door de vele internationale studenten. Als nieuwe gemeente Groningen combineren we een stadse professionele cultuursector met

kleinschalige (vrijwilligers)initiatieven. Beide willen we koesteren, in het centrum, de wijken, en de dorpen in Haren en Ten Boer.

Groningen is één van de meest bepalende cultuursteden van Nederland. We werken nauw samen met onze partners in Noord-Nederland, binnen de stedelijke regio We the North. Uit onderzoek blijkt dat de regio te karakteriseren is met “tolerantie, onderlinge steun en samenwerking, maatschappelijke relevantie en korte lijnen met overheden, waardoor het beeld ontstaat van een kritisch en zelfbewust regionaal cultureel klimaat.”⁵ Noord-Nederland is één cultureel ecosysteem⁶ met veel uitwisseling tussen makers, producenten en publiek en met een onderscheidende eigenheid en rijkdom. Wij willen de komende periode doorgaan met investeren in We the North om talentontwikkeling, experiment en culturele netwerken te versterken en daarmee ons culturele ecosysteem.

In ons cultuurbeleid werken we vergaand samen met de provincie Groningen, omdat de stad niet zonder ommeland kan (en vice versa). Voor Groningen zijn ook landelijke en internationale verbindingen van essentieel belang voor het makersklimaat en innovatie. Als ‘Next City’ en ‘City of Talent’ blijven we investeren in de zichtbaarheid van het aanbod en in het bereiken van een divers publiek van inwoners en bezoekers.

Beleidsdoelen	Kansen	Uitdagingen
De stad heeft een sterk cultureel profiel, een (inter)nationale uitstraling en loopt (inter)nationaal voorop met haar cultuuraanbod.	Groningen heeft een sterk cultureel profiel met een (inter)nationale uitstraling. Het culturele aanbod wordt landelijk en internationaal gewaardeerd. Er komen steeds meer toeristen naar Groningen, mede door het culturele aanbod. De Kunstraad vervult een onafhankelijke adviesfunctie naar gemeente, provincie en instellingen en draagt	Het niveau en de breedte van het culturele aanbod op peil te houden en uit te bouwen vraagt veel van culturele instellingen. Culturele instellingen in Groningen krijgen relatief weinig landelijke financiering en er zijn weinig grote bedrijven die kunnen sponsoren. Bij het beoordelen van de kwaliteit van het culturele aanbod wordt niet altijd in de context meegenomen. De basis van onze infrastructuur is sterk, maar ook kwetsbaar.

⁵ Kolsteeg, J. en Q. L. van den Hoogen (2018) Ruimte. De noordelijke regio en het cultuurbeleid. Groningen: Research Centre for Arts in Society.

⁶ Een cultureel ecosysteem is het geheel van onderling verbonden netwerken in het cultuur- en kunstenveld. Binnen deze netwerken is er een druk verkeer van mensen, ideeën, producten en geld. Een ecosysteem heeft open grenzen, maar vormt op zich een volledig toegeruste habitat waarin alle spelers goed kunnen functioneren. (Raad voor Cultuur (2017), Cultuur voor stad, land en regio).

	daarmee bij aan het versterken en vernieuwen van het aanbod.	
De sector heeft een sterke basis, met gezonde arbeidsrelaties, goede organisatiestructuren en onafhankelijk toezicht, aan de hand van de landelijke codes voor Cultural Governance en Fair Practice.	<p>De Code Cultural Governance wordt breed nageleefd.</p> <p>Als gemeente zijn we met instellingen in gesprek over hun bedrijfsvoering. De Fair Practice Code biedt culturele organisaties en hun partners handvatten om stappen te zetten naar meer fair practice, waarbij het gaat om solidariteit, diversiteit, vertrouwen, duurzaamheid en transparantie.</p> <p>We verwerken de landelijke codes in onze subsidievoorwaarden waarbij voor de Fair Practice Code geldt 'pas toe of leg uit' en voor de Cultural Governance code 'pas toe en leg uit'.</p>	<p>Culturele organisaties onderschrijven de Cultural Governance code wel, maar volgen deze niet altijd daadwerkelijk op en/of maken niet altijd inzichtelijk hoe ze eraan voldoen, bijvoorbeeld op de website.</p> <p>In de cultuursector wordt veel gedaan met weinig middelen. De positie van werkenden en vrijwilligers in de cultuursector is kwetsbaar als het gaat om betaling, arbeidsvoorwaarden en ontwikkeling. Culturele organisaties maximaliseren hun producties waarbij het perspectief van de werkenden niet voorop staat.</p>
De stad kent een complete culturele keten in meerdere disciplines, biedt ruimte aan vernieuwingen die een aanvulling vormen op dit aanbod en heeft oog voor het bestaande culturele erfgoed.	<p>Er is een levendig cultureel ecosysteem met een goede voedingsbodem voor nieuwe initiatieven.</p> <p>Culturele instellingen werken actief aan talentontwikkeling en omarmen nieuwe makers.</p> <p>De Cultuurpijlers vervullen een voortrekkers- en ondersteuningsrol naar andere organisaties in hun</p>	<p>Er is weinig doorstroom in de bestaande infrastructuur (van gemeentelijke subsidies) als het gaat om vernieuwende genres of instellingen.</p> <p>De cultuurpijlers pakken hun rol verschillend op, wat soms leidt tot onduidelijkheid bij het veld.</p>

	<p>discipline. Er is veel samenwerking in de sector, ook interdisciplinair.</p> <p>Groningen heeft een breed scala aan kennisinstellingen en kunstvakopleidingen.</p>	
<p>We versterken de economische impact van cultuur. Cultuur draagt bij aan een goed leef- en vestigingsklimaat en heeft een positieve invloed op de economie. Cultuur trekt toeristen, bedrijven en nieuwe inwoners.</p>	<p>Het culturele aanbod in de gemeente is van hoog niveau en kent veel diversiteit. Dit spreekt een breed publiek aan, zowel bezoekers als toeristen.</p> <p>Sommige instellingen zoals ESNS hebben hun economische waarde in kaart gebracht.</p>	<p>Bij de ontwikkeling van broedplaatsen komt de ontwikkelde waarde niet altijd bij de kunstenaars / creatieve sector terecht, omdat zij weg gaan als het gebied verder ontwikkeld is, bijvoorbeeld door vastgoedontwikkelingen. De economische waarde van cultuur in kaart brengen vergt veel onderzoek.</p>
<p>We versterken de maatschappelijke impact van cultuur door nieuwe verbindingen te leggen.</p>	<p>Maatschappelijke uitdagingen vragen vaak om een creatieve en vernieuwende aanpak, waar de culturele sector sterk in is. In de sector wordt volop gereflecteerd op de maatschappij in brede zin, wat zowel in de programmering als bedrijfsvoering tot uiting komt. Er wordt actief verbinding gelegd met andere sectoren, bijvoorbeeld door bedrijven innovaties te laten testen op festivals. We werken binnen We the North ook aan dit beleidsdoel.</p>	<p>De waarde en mogelijkheden van kunst en cultuur zijn niet voor vanzelfsprekend voor andersoortige organisaties en bedrijven.</p>
<p>Culturele instellingen en overheden werken samen om</p>	<p>Culturele instellingen werken samen met een</p>	<p>Hoewel er breed wordt samengewerkt leidt dit niet altijd</p>

<p>culturele ambities te verwezenlijken in Noord-Nederland, landelijk en Internationaal. Het gaat hierbij om samenwerking binnen en tussen disciplines en richting andere maatschappelijke ontwikkelingen.</p>	<p>breed scala aan partners, van andere cultuuraanbieders en onderwijs tot het bedrijfsleven en internationale partners. Cultuurpijlers hebben een voortrekkersrol voor samenwerking in de sector. Binnen We the North werken zeven Noord-Nederlandse overheden samen en trekken ook samen op naar het Rijk.</p>	<p>tot vernieuwende discipline-overstijgende programmering of grote evenementen, terwijl hiermee Groningen op de kaart kan worden gezet. Samenwerking vraagt veel inspanning en moet altijd passen bij de doelen van instellingen en overheden. Culturele instellingen hebben te maken met veel regeldruk als de procedures van diverse overheden (en fondsen) niet bij elkaar aansluiten. De opdracht voor cultuurpijlers kan nog worden aangescherpt.</p>
--	--	---

3. Een City of Talent

Het ontwikkelen van talenten op creatief en artistiek gebied is onderdeel van de brede vorming van mensen, jong en oud. We beschouwen het ontwikkelen van talent als een investering in de toekomst van cultuur en de toekomst van de samenleving. We vinden creatieve en artistieke talenten van essentieel belang voor de bloei, het niveau en de dynamiek van het (culturele) leven in Groningen.

Talentontwikkeling kent vier fases: kennismaken, ontwikkelen, bekwamen en excelleren. De focus in deze strategie ligt met name bij talenten die beschikken over de capaciteiten om hun artistieke en creatieve talent op een hoog niveau te beoefenen. Die er professioneel mee bezig zijn, maar hun weg in de beroepsuitoefening nog moeten vinden.

We vinden dat talentontwikkeling altijd gericht moet zijn op artistieke, persoonlijke én zakelijke ontwikkeling. Dit werkt het beste in een netwerk waarin producenten, podia & presentatieplekken én festivals samenwerken en zich ten dienste stellen aan de ontwikkeling van jonge makers. We willen ruimte bieden aan jonge talenten om te kunnen experimenteren, maar veelbelovende talenten dienen ook ondersteuning te krijgen bij de ontwikkeling van hun handtekening, het cultureel ondernemerschap, de opbouw van publiek en de zichtbaarheid van hun werk. We bieden ons talent een podium en zetten ze in als ambassadeur.

Wij willen ruimte blijven bieden voor vernieuwing. Een sterke culturele infrastructuur kan niet zonder vernieuwing, in genres, initiatieven en publiek. We zien het als opdracht voor de hele sector om bij de tijd te blijven en zich te ontwikkelen met ruimte voor nieuwe makers. Juist

voor nieuwe initiatieven is het belangrijk een steuntje in de rug te krijgen om zich te vestigen. We willen zowel nieuw talent als vernieuwing stimuleren en doen dit met één strategie voor talent en vernieuwing in ons beleid.

De cultuursector is een gevarieerde sector met veel verschillende culturele initiatieven, van groot tot klein, van ondernemers en professionals tot vrijwilligers en inwoners, ieder op zijn eigen manier van waarde. De breedte van de sector vormt een belangrijke voedingsbodem voor ons artistiek hoogwaardige culturele ecosysteem. Uit deze verbindingen ontstaat vernieuwing, waarmee Groningen verrassend en inspirerend blijft. Deze verbindingen willen we stimuleren.

Beleidsdoelen	Kansen	Uitdagingen
Talentvolle kunstenaars kunnen zich ontwikkelen presenteren binnen de complete keten van talentontwikkeling in meerdere disciplines in onze stad én in het gehele Noorden.	In de gemeente Groningen zijn veel mogelijkheden om je als talent te ontwikkelen, in allerlei disciplines en op allerlei niveaus. Er zijn vooropleidingen voor theater en beeldende kunst, MBO-opleidingen op het gebied van de kunsten en kunstvakopleidingen zoals Lucia Marthas, Prins Claus Conservatorium en Academie Minerva. Er is veel talent van de vakopleidingen, jonge makers zoeken de samenwerking, samenwerking in de huidige (Noord-Nederlandse) infrastructuur (Station Noord, Hit the North, Noordenaars, Up North)	Het aanbod is versnipperd en niet altijd goed te vinden. Voor talenten die interdisciplinair werken is het soms moeilijk een passende opleiding te vinden. Talentontwikkeling is vaak te weinig duurzaam en er is niet in alle disciplines samenwerking in de keten. Het vormen van sterke netwerken tussen de opleidingen, de producenten en presentatieplekken is een uitdaging. Er mist een landelijke interdisciplinaire ontwikkelinstelling voor talent in Noord-Nederland.
Een gemeente waar voldoende mogelijkheden voor	Er zijn veel jonge talenten en initiatieven die zich	Er zijn weinig doorgroeimogelijkheden

<p>talentontwikkeling aanwezig zijn om de toestroom en doorstroom van talent te stimuleren.</p>	<p>verder willen ontwikkelen. Culturele instellingen zijn 'talent minded'. Groningen staat bekend als City of Talent. Er zijn mogelijkheden voor jong talent of nieuwe initiatieven om zich te bewijzen,. De gemeente kan een impulsregeling creëren voor verschillende ontwikkelingsfasen van talent en nieuwe initiatieven.</p>	<p>voor talent. Er is een goede onafhankelijke beoordeling nodig op basis van criteria, om te bepalen wie in aanmerking komt voor ondersteuning als talent. Er is grote druk op het cultuurbudget. De relatief geïsoleerde ligging van Groningen zorgt ervoor dat talent sneller vertrekt.</p>
<p>Culturele ondernemers dragen bij aan Groningen als City of Talent en versterken de economie en aantrekkingskracht.</p>	<p>Er zijn veel innovatieve culturele ondernemers in Groningen en die faciliteren we en zetten we in als ambassadeur voor de stad. In broedplaatsen werken culturele ondernemers samen en leren ze van elkaar.</p>	<p>Plekken voor presentatie en ontwikkeling zijn vaak tijdelijk door de florerende vastgoedmarkt. Culturele ondernemers missen soms zakelijke vaardigheden die nodig zijn om hun carrière op weg te helpen.</p>

Strategieën

Om onze ambities te realiseren zetten we vier strategieën in. Bij elke strategie geven we een indruk van wat we hiervoor gaan doen als gemeente. Deze strategieën, het uitvoeringsprogramma en de verdeling van de middelen werken we verder uit in de Cultuurnota's, waarbij de Kunstraad ons adviseert.

1. Een sterke basis

Het Groninger ecosysteem moet sterk zijn in de basis om van betekenis te kunnen zijn voor onze samenleving. Het geheel van Groninger culturele instellingen en initiatieven moet goed kunnen functioneren. Hiervoor is het belangrijk dat de keten van talentontwikkeling optimaal verbonden is, dat er sterke verbindingen binnen en buiten de sector zijn en dat de instellingen financieel en bedrijfsmatig in orde zijn.

Fair practice

Wij onderschrijven de noodzaak voor de Fair Practice Code en een gezonde arbeidsmarkt in de cultuursector. Goede arbeidsmarktvoorwaarden zijn nu niet vanzelfsprekend. Vanuit passie worden vaak grenzen overschreden als het gaat om het aantal producties, het aantal gewerkte uren in relatie tot de beloning en het werken met vrijwilligers en stagiairs. Als overheid hebben wij geen rol in de verhouding werkgever-werknemer, maar als opdrachtgever en subsidieverstrekker vervullen wij wel een voorbeeldrol. Het realiseren van CAO-waardige arbeidsvoorwaarden vraagt om vergaande aanpassingen in de bedrijfsvoering van culturele instellingen: een aanpassing in het aantal producties of in de organisatie, verhoging van entreprijzen of tarieven, meer subsidies of sponsoring binnenhalen, of zelfs niet meer kunnen doorgaan. Omdat de gevolgen van de invoering van Fair Practice vergaand kunnen zijn, zetten wij in op een geleidelijke invoering.

Culturele infrastructuur

Parallel aan de looptijd van de Kadernota hebben we de intentie een aantal culturele instellingen minimaal in de komende twee cultuurnota's op te nemen. De instellingen waar het om gaat zijn de cultuurpijlers en SPOT, Groninger Forum, Vrijdag, Vera/Simplon en het CBK. Dit zijn instellingen die de basis vormen van de Groningse culturele infrastructuur, en die we continuïteit willen bieden. Het doel is het bieden van bestaanszekerheid als het gaat om de gemeentelijke bijdrage, waarbij het subsidiebedrag niet per se voor acht jaar vast staat. We werken nog aan nadere juridische uitwerking. We vragen de betreffende instellingen wel om na vier jaar een update van hun beleidsplan in te dienen zodat de Kunstraad deze kan betrekken in de advisering over de samenhang van ons beleid en inzet van de middelen.

Cultuurpijlers 2017-2020

Groninger Museum	Beeldende Kunst
NNO	Klassieke muziek
Noordwoord	Letteren
Eurosonic / Noorderslag	Popmuziek
Club G&R / NNT	Theater en dans
Het Houten Huis	Jeugdtheater
Noorderzon	Festivals

In de vorige cultuurnota hebben we met de provincie cultuurpijlers ingesteld, met de intentie deze minimaal tot 2024 in stand te houden. Dit zijn instellingen van nationaal belang, waarbij één instelling per discipline is benoemd en één gemeentelijke cultuurpijler (Vera/Simplon). Het cultuurpijlerbeleid draagt bij aan samenwerking in de sector en is een succes⁷. We continueren het cultuurpijlerbeleid en gaan met de provincie in gesprek over mogelijke uitbreiding van de cultuurpijlers, welke opdracht ze hebben en hoe we het bijbehorende budget inzetten.

We houden oog voor de kracht van de culturele infrastructuur in de wijken en de dorpen, bijvoorbeeld door het behoud van 't Clockhuys in Haren in ieder geval in de eerstvolgende cultuurnota-periode.

Huisvesting

Cultuur vraagt om een goede infrastructuur, inclusief huisvesting. Hierin nemen wij onze verantwoordelijkheid door de komende jaren te werken aan de Kunstwerf, huisvesting van Vrijdag en het CBK en een opvolger van muziekcentrum de Oosterpoort. We ontwikkelen het concept en de bouw/verbouw van het Historisch Museum om een podium te bieden aan verhalen van en over Groningen.

We the North

Sinds 2017 werken we met zeven noordelijke overheden samen binnen We the North (de provincies Groningen, Friesland, Drenthe, en de steden Assen, Emmen, Leeuwarden en Groningen). In ons Noordelijk Regioprofiel hebben we de ambitie gesteld de maatschappelijk en economische impact van cultuur te vergroten. Er zijn succesvolle samenwerkingsverbanden ontstaan op het gebied van talentontwikkeling, zoals Station Noord (podiumkunsten), Hit the North (interdisciplinair) en de Noordenaars (beeldende kunst). En proeftuinen op het gebied van meertaligheid, publiek en beeldende kunst/ontwerp.

---

⁷ BMC, Evaluatie beleidskader cultuur 2017-2020 provincie Groningen, 2018.

Door ons landelijk als één stedelijke regio te presenteren hebben we meer zichtbaarheid gecreëerd voor cultuur in Noord-Nederland. Voor het rijk zijn we één gesprekspartner, wat zich uit in de reflectie dat we de Raad voor Cultuur mee mogen geven over de Noord-Nederlandse infrastructuur. Wat ons betreft is de samenwerking en afstemming binnen Noord-Nederland van zeer grote meerwaarde omdat het voor iedereen winst oplevert als er een levendig cultureel ecosysteem is in alle provincies en steden.

Wat gaan we doen voor een sterke basis?

- We verlengen de looptijd van de kadernota naar acht jaar, verminderen het aantal ambities en strategieën en bieden een aantal instellingen zicht op een achtjarige subsidie. Dit vermindert bureaucratie en regeldruk.
- Wij gaan de Fair Practice Code en de Code Culturele Diversiteit in onze subsidievoorwaarden opnemen in de vorm van 'pas toe of leg uit'. De Cultural Governance Code passen wij toe in de vorm van 'pas toe en leg uit'.
- Fair Practice vraagt om een brede, maatschappelijke discussie over de waarde van kunst en cultuur en daarbij passende beloning. Deze discussie stimuleren wij en wij gaan dit gesprek ook aan binnen de gemeentelijke organisatie en met maatschappelijke organisaties.
- In 2020 leveren we de Kunstwerf op als nieuwe thuisbasis van maar liefst vier podiuminstellingen. We versterken hiermee de uitstraling van het Ebbingekwartier en het concept van de verruimde binnenstad. Tegelijk creëren we zo een podiumcluster, waarin De Steeg, de Noorderlingen, Club Guy&Roni en Het Houten Huis zij aan zij werken met elkaar én het naastgelegen NNT.
- We werken verder aan de huisvesting van Vrijdag in de binnenstad met alle functies onder één dak. Door de nabijheid van het Groninger Forum ontstaat zo een cultuurcluster. Optioneel is de toevoeging van het CBK, dat een breed publiek in contact wil brengen met beeldende kunst.
- We onderzoeken de opties voor een opvolger van muziekcentrum De Oosterpoort. We zien kansen met een nieuw muziekcentrum voorop te blijven lopen in zowel de klassieke als de popmuziek.
- Het Historisch Museum wordt een bijzonder museum in het historisch A-kwartier, op de huidige locatie van het Noordelijk Scheepvaartmuseum. Publieksparticipatie speelt een belangrijke rol in het museum.
- We zetten in op een doorontwikkeling van We the North. In 2019 gaan we het programma evalueren om een nieuwe koers voor de periode 2021-2024 te bepalen.
- We ondersteunen instellingen bij hun lobby en bij landelijke aanvragen.

2. Ruim baan voor talent en vernieuwing

De strategie Ruim baan voor talent en vernieuwing zetten we in om onze ambities voor een bruisende stad en City of Talent te bereiken. We willen de verbinding tussen talent en vernieuwing sterker maken, omdat we geloven dat jong talent zorgt voor vernieuwing in de sector. Denk hierbij aan nieuwe kunstvormen, samenwerkingen en genres. Er moet ruimte zijn voor experiment en cross-over, waarbij ‘mislukken’ onderdeel mag zijn van het creatieve proces. En we willen ruimte bieden voor het verrijken van de infrastructuur met nieuwe genres.

Creatieve industrie

Groningen is een bloeiend ecosysteem voor snelgroeiende startups en innovatie met een uitstekend ondernemersklimaat. Als City of Talent scoort Groningen al een paar jaar als tweede als snelst groeiende, succesvolle startupstad van Nederland in de Deloitte 50 ranking, net één plek onder Amsterdam. HackerOne, Chordify, Twilight en Diagnostics zijn voorbeelden van internationaal succesvolle creatieve startups.⁸ De Biotop, het Suikerunieterrein en wijkbroedplaatsen zoals BackBone050 bieden ruimte voor de ontwikkeling van dergelijke initiatieven.

De creatieve sector draagt bij aan het vestigingsklimaat en de uitstraling van de stad. Als onderwijs- en cultuurstad willen we dat het economisch en creatief potentieel van de creatieve industrie maximaal wordt benut. Een goede samenwerking tussen cultureel ondernemers / kunstenaars, kennisinstellingen en culturele instellingen is hiervoor essentieel.

Broedplaatsen

Broedplaatsen bieden een kans om Groningen te profileren als bruisende en aantrekkelijke stad. Het is een uitdaging om tijdelijke broedplaatsen te behouden nu de vastgoedmarkt floreert. Met onze makeltafel brengen we vraag en aanbod van culturele partijen en gemeentelijk vastgoed bij elkaar. Hierbij hebben we ook oog voor ‘wijkbroedplaatsen’ en kleinschalige culturele voorzieningen in dorpen en het landelijk gebied. Bij ruimtelijke ontwikkeling bieden we ruimte voor ‘rafelranden’ met een creatieve invulling.

Wat gaan we doen voor talent en vernieuwing?

- We ontwikkelen een impulsregeling voor veelbelovende jonge initiatieven om hen beter hun weg te laten vinden in de culturele sector. Hiermee moet het ‘gat’ tussen projectmatige en meerjarige ondersteuning voor deze initiatieven worden verkleind.
- We kijken naar een uitbreiding van stimuleringsmaatregelen voor individueel talent zoals stipendia en beurzen.
- We blijven inzetten op talentontwikkelingsnetwerken in Noord-Nederland, zoals Station Noord.

---

⁸ Gemeente Groningen, Groningen Groeit, Quicksan Broedplaatsenbeleid, 2018.

- Als gemeente willen we ook stappen zetten om meer samenwerking en ‘ontschotting’ te realiseren voor de combinatie van cultuur met andere beleidsterreinen zoals ruimtelijke ontwikkeling, economie, duurzaamheid en het sociaal domein.
- Ten opzichte van cultureel ondernemers hebben we een faciliterende en stimulerende rol als gemeente. We faciliteren ontmoeting en debat en zorgen voor korte lijnen tussen cultuur- en economisch beleid.
- We anticiperen met ons broedplaatsenbeleid op een groei van de vastgoedmarkt en de creatieve industrie, en werken verder aan beleid dat talentontwikkeling en broedplaatsen goed op elkaar laat aansluiten, bijvoorbeeld het mogelijk maken van creatieve rafelranden bij gebiedsontwikkeling.

3. Samenleven met cultuur

Deze strategie draagt bij aan het toegankelijk maken van kunst en cultuur voor iedereen en de verbinding van cultuur met het sociaal domein. Iedereen, van jong tot oud en met alle achtergronden, moet aan kunst en cultuur kunnen doen. Onze rol is om culturele partners te verbinden met de gebiedsteams, de WIJ en andere partners in het sociaal domein.

Wat gaan we doen voor samenleven met cultuur?

- De laagdrempelige kennismaking met cultuur begint al in het basisonderwijs. Wij investeren hierin door scholen te ondersteunen bij het ontwikkelen van een visie op cultuuronderwijs en door te informeren over het cultuuraanbod.
- Groningen heeft een rijk amateurkunstveld, wij omarmen dit en ondersteunen dit door subsidies.
- We zien dat cultuur steeds meer een antwoord biedt op de maatschappelijke opgaves in de gemeente. Cultuur wordt ingezet om deelname aan het maatschappelijke leven te bevorderen, vaardigheden te ontplooiën en creativiteit te ontwikkelen. Het Groninger Forum heeft hier met haar bibliotheekfunctie en focus op technologie, mens en maatschappij een bijzondere rol in.
- Wij stimuleren alle culturele instellingen oog te hebben voor hun bredere rol in en met Groningse samenleving. Zij vinden hun weg naar de wijken en werken samen met sociaal-maatschappelijke partners.
- We continueren grootschalige wijkprojecten met bewoners, zoals De Wijk De Wereld, en zorgen in samenwerking met Vrijdag voor borging van cultuur in de wijk.
- We continueren de wijkaanpak ‘Vrijdag in de buurt’ waarmee we cultuurcoaches met een verbindende rol in wijken inzetten waar relatief weinig cultuurparticipatie plaatsvindt.

4. Overal cultuur

Met de strategie Overal cultuur werken we aan de ambities Bruisende Stad en Kunst en cultuur voor iedereen. Om kunst en cultuur dichtbij inwoners en bezoekers te brengen vinden we het belangrijk dat de gemeente Groningen cultuur ademt. Dit komt tot uiting in culturele evenementen en (beeldende) kunst op straat. We willen hier de komende periode met onze partners op blijven inzetten om te zorgen voor een creatieve 'vibe' in een aantrekkelijke historische stad, met oog voor duurzaamheid.

Wat gaan we doen om overal cultuur te realiseren?

- Met een percentageregeling stimuleren we nieuwe kunstwerken bij gebiedsontwikkeling.
- Kunst op straat levert een waardevolle bijdrage aan de openbare ruimte. We willen daarom bij elke nieuwe ruimtelijke ontwikkeling afwegen hoe kunst geïntegreerd kan worden in het ontwerp, al dan niet in combinatie met andere voorzieningen zoals sport. Dit nemen we op in de leidraad openbare ruimte.
- We blijven met onze partners werken aan het meer zichtbaar maken van kunst op straat. Hierbij zoeken we ook de combinatie van kunst op straat met evenementen in wijken of dorpen.
- De komst van megaconcerten als Stadspark Live en Hullabaloo luiden na de Stones en Tina Turner een nieuw tijdperk in voor de Drafbaan als prominente concertlocatie. We willen een aansprekend aanbod van evenementen voor een groot publiek creëren in aanvulling op Martiniplaza en de Oosterpoort.

Planning

2019

Vaststellen concept-kadernota door college	2 juli
Inspraakperiode kadernota	3 juli t/m 21 augustus
Vaststellen kadernota door college	17 september
Kadernota in raadscommissie Onderwijs & Welzijn	9 oktober
Kadernota in raad	30 oktober

2020

Deadline beleidsplannen culturele instellingen	6 januari
Reflectie op aanvragen instellingen door stedelijke regio We the North naar Raad voor Cultuur	Februari
Advies Kunstraad	Mei
Vaststellen Cultuurnota 2021-2024 door college	Juni
Kadernota in Raad en verzending voorgenomen subsidieverlening	Juli
Procedure zienswijzen voorgenomen subsidieverlening	Juli-september
Cultuurnota inclusief subsidiebesluitvorming in raadscommissie Onderwijs & Welzijn	Oktober
Cultuurnota inclusief subsidiebesluitvorming in raad	November
Start nieuwe cultuurnotaperiode 2021-2024	1 januari 2021

Financieel kader

De gemeente Groningen heeft in haar begroting altijd een substantieel budget uitgetrokken om de culturele infrastructuur in Groningen te ondersteunen. Dit bedrag bestaat uit een basisbedrag voor de cultuurnota en het intensiveringsbudget. Het intensiveringsbudget bestaat uit 750.000 euro uit de huidige cultuurnotaperiode en daarnaast hebben we in dit coalitieakkoord 300.000 euro extra beschikbaar gesteld. De besteding van deze middelen stellen we vast in de cultuurnota's. De onderstaande bedragen voor de instellingen binnen de strategieën zijn gebaseerd op de situatie 2017-2020. De ramingen voor het intensiveringsbudget zijn indicatief. De budgetten voor cultuur in Haren en Ten Boer zijn in dit overzicht verwerkt en vallen onder de strategie 'Samenleven met cultuur'.

Strategie	Beleid	Budget Cultuurnota	Budget Intensivering
Een sterke basis	Cultuurnota instellingen	11,1 miljoen ¹⁰	
	Incidentenbudget	250.000	
	Huisvesting ⁹		500.000
	We The North		100.000
	Cultuurpijlers		PM
Ruim baan voor talent en vernieuwing	Cultuurnota instellingen	1,8 miljoen ¹¹	
	Impulsregeling		200.000
	Broedplaatsen		PM
Samenleven met cultuur	Cultuurnota instellingen	11,8 miljoen ¹²	
	Amateurkunst	210.000	
	Cultuur Ten Boer	225.000	
	Cultuur Haren	1,4 miljoen	
	Cofinanciering		200.000
Overall cultuur	Cultuurnota instellingen	870.000	
	Cofinanciering		100.000
Totaal euro		27,6 miljoen	1.3 miljoen
De Kunstraad adviseert over:		11,1 miljoen	800.000

⁹ Het betreft hier het Historisch Museum, de Kunstwerf en Vrijdag. Dit is niet afweegbaar voor de Kunstraad.

¹⁰ Waarvan het SPOT-budget (toegestaan tekort als onderdeel van de gemeentelijke organisatie) 6 miljoen is

¹¹ Waarvan 9 ton voor het CBK

¹² Waarvan 8 miljoen voor het Groninger Forum

We vragen de Kunstraad ons bij de Cultuurnota te adviseren over de inzet van de middelen. Hierbij geldt voor SPOT, het Groninger Forum en het CBK dat er bestuurlijke afspraken zijn om de instellingsbudgetten op het huidige niveau te houden. De Kunstraad adviseert ons wel over de inhoudelijke koers en inzet van de middelen binnen het instellingsbudget. Over de huisvestingsmiddelen adviseert de Kunstraad ons niet. Dit maakt dat het afweegbare budget voor de instellingen en regelingen lager is dan het totale budget.

Onze instellingen zijn vaak mede-afhankelijk van het Rijk en landelijke fondsen. De financiële effecten van het nieuwe cultuurbeleid onze culturele infrastructuur zijn nu nog niet duidelijk en hebben effect op onze cultuurbegroting.

Als gemeente zetten we ook vanuit andere beleidsterreinen in op cultuur, bijvoorbeeld met de percentageregeling, het evenementenbudget en budgetten vanuit gebiedsgericht werken. We zetten in op ontschotting van budgetten om maatschappelijke uitdagingen op te lossen. Deze kadernota is tot stand gekomen tegen de achtergrond van een sterk verslechterd meerjarenbeeld. Het College buigt zich momenteel over de vraag welke oplossingen gevonden kunnen worden om de dreigende tekorten af te dekken. De financiële consequenties hiervan zijn op dit moment nog niet duidelijk maar kunnen een ingrijpende wijziging betekenen van het financiële kader voor deze kadernota. Dit geldt in principe voor alle beleidsterreinen, maar deze ontwikkelingen verdienen ook hier vermelding.